

ROZSUDOK

V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu JUDr. Jozefa Hargaša a členiek senátu JUDr. Jaroslavy Fúrovej a JUDr. Zdenky Reisenauerovej v právnej veci navrhovateľov: **1. M. S.**, bytom Č.Č., **2. D. L.**, bytom Č.Č., zastúpená navrhovateľom 1, proti odporcovi: **Obvodný pozemkový úrad v Senci**, so sídlom Hurbanova 21, Senec, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia odporcu č.j. 705-741/2008-Lu zo dňa 22. mája 2008, o odvolaní navrhovateľov proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave, č. k. 7Sp/27/2008-11 zo dňa 25. novembra 2009, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnutý rozsudok Krajského súdu v Bratislave č. k. 7Sp/27/2008-11 zo dňa 25. novembra 2009 **z m e ň u j e** tak, že rozhodnutie odporcu č.j. 705-741/2008-Lu zo dňa 22. mája 2008 **z r u š u j e** a vec mu **v r a c i a** na ďalšie konanie.

Navrhovateľom náhradu trov konania **n e p r i z n á v a**.

O d ô v o d n e n i e

Napadnutým rozsudkom Krajský súd v Bratislave potvrdil v záhlaví uvedené rozhodnutie, ktorým odporca rozhodol, že navrhovatelia nespĺňajú podmienky uvedené v § 2 ods. 1 zákona č. 503/2003 Z.z. o navrátení vlastníctva k pozemkom a o zmene a doplnení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 180/1995 Z.z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom v znení neskorších predpisov (ďalej aj „reštitučný zákon“ alebo „zákon č. 503/2003 Z.z.“) na navrátenie alebo priznanie práva na náhradu za nehnuteľnosť par. č. 3113 vo výmere 4 366 m², zapísanú v pozemnoknižnej vložke č. X., katastrálne územie Č., nakoľko táto neprešla

do vlastníctva štátu alebo inej právnickej osoby spôsobom uvedeným v § 3 reštitučného zákona. O trovách konania rozhodol, odvolávajúc sa na § 246c ods. 1 v spojení s § 142 ods. 1 OSP tak, že úspešnému odporcovi náhradu trov konania nepriznal, keďže mu žiadne trovy nevznikli.

Krajský súd sa v odôvodnení svojho rozhodnutia plne stotožnil s názorom odporcu o nemožnosti vyhovieť uplatnenému reštitučnému nároku navrhovateľov z dôvodu nesplnenia zákonom stanovených podmienok v ustanovení § 2 ods. 1 reštitučného zákona, keďže v rozhodnom období nimi uplatňovaný pozemok neprešiel na štát alebo inú právnickú osobu, ale na konkrétne fyzické osoby. Dôvodil ďalej tým, že z obsahu identifikácie parciel Správy katastra Pezinok zo dňa 14. septembra 1994 ako aj z obsahu geometrického plánu Strediska geodézie, okres Bratislava – vidiek zo dňa 30. októbra 1965 vyplýva, že dotknutá parcela č. X. bola pri sceľovaní pozemkov (tzv. komasácia) pridelená a vymeraná F. a J. B. ako parcela nová, vedená v evidencii nehnuteľností pod parcelným číslom X. o výmere 4 531 m²; táto parcela bola uvedeným geometrickým plánom rozdelená na dve parcely a to X./1 a X./2. Odvolávajúc sa na vyššie uvedené, krajský súd rozhodnutie odporcu podľa § 250q ods. 2 OSP ako vecne správne potvrdil.

Proti rozsudku krajského súdu podali navrhovatelia v zákonom stanovenej lehote odvolanie, vytýkajúc prvostupňovému súdu nedostatočné zistenie skutkového stavu veci a jeho nesprávne právne posúdenie. Predovšetkým poukazovali na tú skutočnosť, že sceľovanie pozemkov (tzv. komasácia) v obci Č. nebola nikdy ukončená zápisom o vykonaní a zapísaní komasácie. Ďalej namietali, že Mestský národný výbor (ďalej aj ako „MNV“) v Č. nebol oprávnený vydávať potvrdenie o pridelení parcely F. a J. B. z dôvodu, že nevlastnilo žiadnu pôdu a zároveň tvrdili, že na MNV v Č. musel existovať zápis o prechode pôdy odobraním dotknutej parcely na štát, a až následne MNV v Č. mohol vydať pôdu novým vlastníkom. S poukazom na tieto tvrdenia navrhli doplniť dokazovanie v tom smere, aby bolo uskutočnenie komasácie v obci Č. preukázané právoplatným rozhodnutím a rovnako žiadali predložiť hodnoverný doklad o odobratí pôdy pani M. B. a pridelení jej náhradného pozemku, považujúc ho za „alfu a omegu“ celého reštitučného sporu, tvrdiac zároveň, že pôda bola oprávnenej osobe odobratá bez náhrady.

Odporca v písomnom vyjadrení k odvolaniu navrhovateľov uviedol, že v danom prípade neboli splnené podmienky ustanovené v § 2 ods. 1 reštitučného zákona obhajujúc svoj názor tým, že pri komasácii uskutočnenej v obci Č. bola nehnuteľnosť, ktorej vydanie si navrhovatelia uplatňujú (parcela č. 3113 zapísaná v pozemnoknižnej vložke č. X.), vymeraná a pridelená konkrétnej fyzickej osobe, poukazujúc na geometrický plán č. A-920-12-636/65 zo dňa 30. októbra 1965 a potvrdenie MNV v Č. zo dňa 29. marca 1966 vydané F. B. pre účely darovania predmetnej nehnuteľnosti. Zároveň uviedol, že z predložených dokladov nevyplýva, že by bola naplnená skutková podstata ustanovenia § 3 ods. 1 písm. o/ reštitučného zákona. Z uvedených dôvodov preto navrhol rozsudok krajského súdu ako vecne správny potvrdiť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 OSP) preskúmal napadnutý rozsudok ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, v rozsahu a v medziach podaného odvolania (§ 246c ods. 1 veta prvá a § 212 ods. 1 OSP), odvolanie prejednal bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa § 250ja ods. 2 OSP s tým, že deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne päť dní vopred na úradnej tabuli súdu a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky www.nsud.sk a dospel k záveru, že odvolaniu navrhovateľov treba priznať úspech.

Predmetom súdneho prieskumu v danej veci bolo posúdenie reštitučného nároku navrhovateľov na navrátenie vlastníctva k žiadanému pozemku v intenciách ustanovení reštitučného zákona.

Odvolací súd v danej veci posudzoval rozsudok krajského súdu, ktorým bolo potvrdené rozhodnutie žalovaného správneho orgánu na základe opravného prostriedku navrhovateľov na preskúmanie zákonnosti rozhodnutia a postupu správneho orgánu, ktorým im správny orgán nepriznal navrátenie vlastníctva a ani náhradu k žiadanému pozemku v zmysle ustanovení reštitučného zákona, a preto odvolací súd preskúmal rozsudok súdu prvého stupňa ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, pričom v rámci odvolacieho konania skúmal aj napadnuté rozhodnutie žalovaného správneho orgánu a konanie, ktoré tomuto rozhodnutiu predchádzalo, najmä z toho pohľadu, či sa súd prvého stupňa vysporiadal so všetkými námietkami uvedenými v opravnom prostriedku a z takto vymedzeného rozsahu či správne posúdil zákonnosť a správnosť napadnutého rozhodnutia odporcu.

Zákon č. 503/2003 Z.z. o navrátení vlastníctva k pozemkom a o zmene a doplnení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 180/1995 Z.z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom v znení neskorších predpisov, je jedným zo zákonov reštitučného charakteru, ktorého cieľom je spolu s ostatnými reštitučnými zákonmi zabezpečiť tzv. reštitučné procesy zmiernenia niektorých majetkových krívd, ku ktorým došlo v zákone presne ustanovenom období vo vzťahu k presne vymedzenému okruhu osôb, a na základe v zákone taxatívne ustanovených prípadov straty majetku. Reštitučné predpisy boli vydané s cieľom zmierniť následky niektorých majetkových krívd a majú uľahčiť uplatnenie nárokov oprávnených osôb, nie vylúčiť ich podľa všeobecných právnych predpisov. Zároveň si bol zákonodarca vedomý, že odstránenie všetkých krívd nie je reálne a že sa teda musí uspokojiť len s nápravou niektorých, a preto výklad týchto právnych predpisov nemôže byť natoľko dogmatický a ústavne nekonformný, že by zakladal de facto voči niektorým osobám krivdy nové. Preto pri aplikácii reštitučných predpisov treba postupovať veľmi citlivo, aby nedošlo k ďalším krívdám.

Reštitučný zákon v ustanovení § 1 upravuje navrátenie vlastníctva k pozemkom, ktoré neboli vydané podľa osobitného predpisu (zákon č. 229/1991 Zb. a § 37 až 39 zákona SNR č. 330/1991 Zb.). Vlastnícke právo sa vracia k pozemkom, ktoré tvoria:

- a) poľnohospodársky pôdny fond alebo do neho patria,
- b) lesný pôdny fond.

Právo na navrátenie vlastníctva k pozemku podľa reštitučného zákona môže uplatniť oprávnená osoba, ktorá je občanom Slovenskej republiky s trvalým pobytom na jej území a ktorej pozemok prešiel na štát alebo na inú právnickú osobu v období od 25. februára 1948 do 1. januára 1990 (ďalej len "rozhodujúce obdobie") spôsobom uvedeným v ustanovení § 3 (§ 2 ods. 1 reštitučného zákona).

Podľa § 3 ods. 1 reštitučného zákona, oprávneným osobám sa navráti vlastníctvo k pozemku, ktorý prešiel na štát alebo na inú právnickú osobu v dôsledku

- a) výroku o prepadnutí majetku, prepadnutí veci alebo zhabaní veci v trestnom konaní, prípadne v trestnom konaní správnom podľa skorších predpisov, ak bol výrok zrušený podľa osobitných predpisov,
- b) odňatia bez náhrady postupom podľa zákona č. 142/1947 Zb. o revízii prvej pozemkovej reformy alebo podľa zákona č. 46/1948 Zb. o novej pozemkovej reforme,
- c) postupu podľa § 453a Občianskeho zákonníka alebo podľa § 287a zákona č. 87/1950 Zb. o trestnom konaní súdnom (Trestný poriadok) v znení zákona č. 67/1952 Zb.,
- d) odňatia bez náhrady postupom podľa zákona Slovenskej národnej rady č. 81/1949 Zb. SNR o úprave právnych pomerov pasienkového majetku bývalých urbárikov, komposesorátov a podobných právnych útvarov,
- e) vyhlásenia zmluvy o postúpení pohľadávok pre prípad vyst'ahovania (tzv. renunciačné vyhlásenie),
- f) toho, že občan zdržiavajúci sa v cudzine nehnuteľnosť zanechal na území Slovenskej republiky alebo ktorého majetok prešiel na štát podľa zákona č. 183/1950 Zb. o majetku zanechanom na území Československej republiky osobami, ktoré optovali pre Zväz sovietskych socialistických republík a presídlili na jeho územie,
- g) zmluvy o darovaní nehnuteľnosti uzavretej darcom v tiesni,
- h) dražobného konania uskutočneného na úhradu pohľadávky štátu,
- i) súdneho rozhodnutia, ktorým sa vyhlásila za neplatnú zmluva o prevode majetku, ktorou občan pred odchodom do cudziny previedol vec na iného, ak dôvodom neplatnosti bolo opustenie republiky, prípadne uznanie takejto zmluvy účastníkmi za neplatnú; v takom prípade je oprávnenou osobou nadobúdateľ podľa uvedenej zmluvy, a to aj ak táto zmluva nenadobudla účinnosť,
- j) kúpnej zmluvy uzavretej v tiesni za nápadne nevýhodných podmienok,
- k) odmietnutia dedičstva v dedičskom konaní urobeného v tiesni,
- l) vyvlastnenia za náhradu, ak nehnuteľnosť existuje a nikdy neslúžila na účel, na ktorý bola vyvlastnená,
- m) vyvlastnenia bez vyplatenia náhrady,
- n) znárodnenia vykonaného v rozpore s vtedy platnými predpismi alebo bez vyplatenia náhrady,
- o) prevzatia nehnuteľnosti bez právneho dôvodu,

- p) politickej perzekúcie alebo postupu porušujúceho všeobecne uznávané ľudské práva a slobody,
- r) odovzdania do vlastníctva družstva podľa osobitných predpisov,
- s) prikázania do užívania právnickej osoby na základe zákona č. 55/1947 Zb. o pomoci roľníkom pri uskutočňovaní poľnohospodárskeho výrobného plánu alebo vládneho nariadenia č. 50/1955 Zb. o niektorých opatreniach na zabezpečenie poľnohospodárskej výroby,
- t) prevodu na štát spoločne užívaných singulárnych lesov a lesných družstiev, ak členmi družstva boli aj fyzické osoby; na prevzatie tohto majetku sa použijú osobitné predpisy. 8) prevzatia nehnuteľnosti bez právneho dôvodu.

Podľa § 5 ods. 3 reštitučného zákona sa na konanie podľa odseku 2 vzťahujú všeobecné predpisy o správnom konaní.

Podľa § 3 ods. 4 vety prvej zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov (ďalej aj ako „Správny poriadok“) rozhodnutie správnych orgánov musí vychádzať zo spoľahlivo zisteného stavu veci.

Podľa § 32 ods. 1 Správneho poriadku, správny orgán je povinný zistiť presne a úplne skutočný stav veci a za tým účelom si obstaráť potrebné podklady pre rozhodnutie. Pritom nie je viazaný len návrhmi účastníkov konania.

Najvyšší súd Slovenskej republiky z obsahu administratívneho spisu považoval za nesporné, že ku sceľovaniu pozemkov v obci Č. podľa zákona č. 47/1948 Zb. o niektorých technicko-hospodárskych úpravách pozemkov (sceľovací zákon) účinného do 26. septembra 1955 alebo na základe vládneho nariadenia č. 47/1955 Zb. o opatreniach v odbore hospodársko-technických úpravách pozemkov, ktorým bol sceľovací zákon zrušený, reálne došlo. Táto skutočnosť vyplýva z výkazu plôch ku geometrickému plánu č. A-920-12-636/65 Strediska geodézie, okres Bratislava – vidiek zo dňa 30. októbra 1965, zakresľujúceho stav pozemnoknižný a stav pokomasáčny, a taktiež je táto skutočnosť ozrejmená v identifikácii parciel vydanej Katastrálnym úradom v Bratislave, Správou katastra Pezinok dňa 14. septembra 1994, pod č.j. 2241/94. Odvolací súd však dokazovanie uskutočnené odporcom ohľadom posúdenia oprávnenosti navrhovateľmi uplatneného reštitučného nároku vyhodnotil za zjavne nedostatočné. Správnomu orgánu sa nedá nevytknúť, a to napriek tomu, že preukázateľne niekoľkokrát vyzýval navrhovateľov pod následkami zastavenia konania podľa § 30 ods. 1 písm. d/ Správneho poriadku na doplnenie podania o ním požadované doklady, nerespektovanie zásady materiálnej (objektívnej) pravdy, podstatou ktorej je úplné a presné zistenie skutkového stavu, nakoľko tento uspokojujúci sa výkazom ku geometrickému plánu, identifikáciou parciel a potvrdením MNV v Č., dosvedčujúcimi len vykonanie komasácie v katastrálnom území Č., avšak nepreukazujúcimi jej právny dôvod, vydal negatívne rozhodnutie o uplatnenom reštitučnom nároku, odvolávajúci sa na nesplnenie podmienok uvedených v § 2 ods. 1 reštitučného zákona, keďže žiadaná nehnuteľnosť neprešla do vlastníctva štátu alebo inej právnickej osoby spôsobom uvedeným v § 3 citovaného zákona. Odvolací súd pri posudzovaní existencie uplatneného reštitučného titulu nesúladne s názorom

odporcu, ako aj prvostupňového súdu vychádza z toho, že pokiaľ nebolo v správnom konaní nepochybne preukázané, že sceľovanie pozemkov v katastrálnom území Č. bolo vykonané v súlade s právnym predpisom účinným v čase jeho uskutočnenia, nedá sa kategoricky vylúčiť prevzatie nehnuteľnosti štátom bez právneho dôvodu, ktoré by oprávnenosť uplatneného reštitučného titulu podložilo. Odvolací súd zastáva ďalej názor, že v danom prípade bolo povinnosťou správneho orgánu objasniť priebeh a výsledky komasácie pozemkov v katastrálnom území Č., a až na základe zistených skutočností, o návrhu navrhovateľov rozhodnúť.

Z vyššie uvedeného vyplýva, že dokazovanie správneho orgánu je potrebné doplniť a vykonať v rozsahu, ktorý je nad možnosť súdneho konania, lebo podľa § 250q ods. 1 vety druhej OSP súd môže vykonať iba dôkazy nevyhnutné na preskúmanie napadnutého rozhodnutia.

Pochybil preto krajský súd, keď potvrdil napadnuté rozhodnutie odporcu.

Podstatou správneho súdnictva je ochrana práv občanov a právnických osôb, o ktorých sa rozhodovalo v správnom konaní. Súdy v správnom súdnictve preskúmavajú zákonnosť rozhodnutí a postupov orgánov verejnej správy (§ 244 ods. 1 OSP) a ich úlohou nie je hľadať dôvody, pre ktoré by malo byť rozhodnutie správneho orgánu potvrdené. Ak je rozhodnutie správneho orgánu nepreskúmateľné, súd nemôže nahrádzať jeho dôvody.

Keďže vo veci konajúci a rozhodujúci správny orgán nevykonával právne relevantné dôkazy v záujme náležitého ozrejmenia skutkového stavu veci a ani krajský súd nevykonával žiadne dôkazy, bol dôvod na to, aby odvolací súd v súlade s § 220 OSP zmenil rozsudok krajského súdu, rozhodnutie správneho orgánu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie podľa § 250l ods. 2 OSP v spojení s § 250q ods. 2 OSP a § 250ja ods. 3 veta prvá OSP.

V ďalšom konaní odporca doplní dokazovanie v zhora naznačenom smere, a to predovšetkým zadovážením si rozhodnutia príslušného orgánu o schválení projektu pozemkových úprav vykonaných v katastrálnom území Č. v rozhodnom období vo vzťahu k právnej predchodkyňi navrhovateľov. Až po doplnení dokazovania a zisťovania v naznačenom smere bude možné vo veci opätovne rozhodnúť, pričom odporca svoje rozhodnutie aj patričným spôsobom odôvodní tak, aby rozhodnutie zodpovedalo zákonu (§ 46 a § 47 ods. 3 Správneho poriadku).

O náhrade trov konania rozhodol odvolací súd tak, že v konaní úspešným navrhovateľom v 1. a 2. rade ich náhradu nepriznal (§ 250k ods. 1 OSP v spojení s § 250l ods. 2 OSP, § 224 ods. 1 OSP a § 246c ods. 1 veta prvá OSP), nakoľko si ich náhradu neuplatnili (§ 151 ods. 1 OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP) a ani im v konaní trovy nevznikli.

P o u ě n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave dňa 23. februára 2011

**JUDr. Jozef Hrgaš, v. r.
predseda senátu**

Za správnosť vyhotovenia:
Peter Szimeth